

KULTURNÍ PAMÁTKY A PÉČE O NĚ

1. Slovo úvodem

Kultura je mimořádně důležitou součástí lidstva, součástí tak starou, jako je lidstvo samo. Jde bezesporu o významný prvek života občanské společnosti, který se základním způsobem podílí na jejím růstu. Přispívá k rozvoji intelektu, morálky i emocí každého člověka bez výjimky a v tomto smyslu plní nezastupitelnou funkci. Jednu z nejvýznamnějších částí kulturního bohatství národa tvoří jeho památkový fond, jehož přínos plyne z jeho hodnot historických, uměleckých, estetických, památkových i užitkových. Nezanedbatelný je také význam památkového fondu z hlediska ekonomického, zejména ve spojení s cestovním ruchem. Nejdůležitějším důvodem zachování a ochrany památkového fondu je však nesporně jeho skryté, avšak všudypřítomné působení na člověka, na jeho nálady, emoce i intelekt.

Zřejmě se shodneme na tom, že jako lidé žijící v České republice milujeme tuto zemi a vše, co připomíná její bohatou historii, včetně rozmanitého, po staletí tvořeného fondu kulturních statků. Vztah obyvatel České republiky ke kulturním památkám je velmi pozitivní, a péče o kulturní památky je u nás, podobně jako ve většině evropských států, předmětem skutečně celospolečenského zájmu. Dá se však možná provokativně konstatovat, že někdy je pozitivní přijímání kulturních hodnot oslabováno skutečností, že se hodnotné kulturní statky se nacházejí i na našem pozemku. Přesto, že ochrana věci jako kulturní památky či jiná forma památkové ochrany jistým způsobem omezuje vlastnické právo, jsou zde náhrady, stanovené různými právními předpisy (včetně daňových), které toto omezení vyvažují, nehledě na to, že dnešní společnost se naučila oceňovat celospolečenské zásluhy vlastníků, správců nebo uživatelů kulturních památek, ať už se jedná o drobnou vesnickou architekturu, kostely, hrady a zámky či obrazy a sochy, nebo třeba parní lokomotivy.

Brožura¹, která se vám dostává do rukou, vám nabízí pomoc při prvních kontaktech s veřejnou správou na úseku památkové péče. Chce vás nasměrovat správným směrem při hledání příslušných právních předpisů, pomůže vám vyznat se ve struktuře a pravomocích jednotlivých správních orgánů a odborné organizace státní památkové péče a v neposlední řadě si klade za cíl pomoci vám při řešení konkrétních situací, které mohou nastat při správě vaší kulturní památky a péči o ni.

¹ Text je zpracován k právnímu stavu ke dni 17. března 2022.

2. Právní rámec ochrany kulturních památek

Základním právním předpisem upravujícím v České republice ochranu kulturních památek je **zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1988 a po mnoha novelizacích platí dodnes. Tento zákon ve svém § 1 deklaruje zájem státu na ochraně kulturních památek a zároveň předepisuje státu úkoly, které má pro účely ochrany kulturních památek plnit. Zákon o státní památkové péči také upravuje práva a povinnosti vlastníků kulturních památek.

Je na místě předeslat, že kulturní památky požívají ochrany již v rámci ústavního pořádku České republiky, konkrétně v rámci **Listiny základních práv a svobod** (publikována pod č. 2/1993 Sb.) Čl. 35 odst. 3 Listiny základních práv a svobod stanoví (jako obecné omezení výkonu práv), že při výkonu svých práv nikdo nesmí poškozovat – mimo jiné – kulturní památky nad míru stanovenou zákonem, tedy nad míru, kterou zvláštní zákony (typicky právě zákon o státní památkové péči) připouštějí. Zájem státní památkové péče na ochraně a zachování kulturních památek je také jedním z tzv. zákonem chráněných obecných zájmů, jak je zavádí čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod zakotvující jedno ze zákonných omezení vlastnického práva. Tento článek nejprve konstatuje, že vlastnictví zavazuje, a dále stanoví, že vlastnictví nesmí být zneužito v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy, mezi které patří i zájmy státní památkové péče. Ochrana kulturních památek má tedy základnu již v samotné Listině základních práv a svobod.

Vlastník kulturní památky je podle § 9 zákona o státní památkové péči povinen o svoji kulturní památku pečovat – **udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením**. Může ji **užívat** pouze tak, aby ji užíváním nepoškozoval, tedy pouze způsobem, který odpovídá technickému stavu, památkové hodnotě a významu kulturní památky. Povinnost pečovat o svou kulturní památku a chránit ji nese vlastník na své náklady. Zákon o státní památkové péči však pamatuje na to, že vlastník kulturní památky třeba nemusí mít dostatek prostředků k tomu, aby tyto své povinnosti plnil, a umožňuje, aby mu byl poskytnut podle § 16 zákona o státní památkové péči příspěvek ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu obce či kraje. O těchto příspěvcích pojednává samostatná kapitola.

Jestliže vlastník kulturní památky **neplní své povinnosti** vyjmenované v § 9 zákona o státní památkové péči (například když nepečuje o svou kulturní památku, neudržuje ji v dobrém stavu nebo ji nechrání před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením), může mu být také uloženo tzv. **nápravné opatření** podle § 10 zákona o státní památkové péči a může mu být také uložena **pokuta**. Nápravné opatření spočívá v tom, že obecní úřad obce s rozšířenou působností (jde-li o národní kulturní památku, pak krajský úřad) uloží vlastníkovu správním rozhodnutím povinnost provést určité práce směřující k tomu, aby byl odstraněn závadný stav památky spočívající například v jejím chátrání, poškození a podobně. K provedení těchto prací stanoví správní orgán lhůtu a vlastník kulturní památky je povinen provést uložené práce na svůj náklad. Jako opatření podle § 10 zákona o státní památkové péči může správní orgán uložit například nezbytné statické zajištění objektu, jeho zabezpečení proti vstupu nepovolaných osob, doplnění chybějících částí střešní krytiny a podobně.

Jestliže vlastník kulturní památky neprovede ve stanovené lhůtě práce, které mu byly opatřením podle § 10 zákona o státní památkové péči uloženy, mohou být práce nezbytné pro zabezpečení kulturní památky (nikoli tedy všechny uložené práce, ale jen ty z nich, které jsou nezbytné pro vlastní zabezpečení kulturní památky, například provizorní zastřešení či statické zajištění) provedeny na náklad vlastníka kulturní památky odbornou firmou. O tom rozhoduje podle § 15 odst. 1 zákona o státní památkové péči obecní úřad obce s rozšířenou působností a jde-li o národní kulturní památku, krajský úřad. Správní orgán, který rozhodl, následně vymáhá náklady vynaložené na zabezpečovací práce po vlastníkově kulturní památky.

3. Prohlašování kulturních památek, národní kulturní památky

Zakládání ochrany věcí jako kulturních památek bylo zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, svěřeno Ministerstvu kultury.

Za kulturní památky **prohlašuje** Ministerstvo kultury správními rozhodnutími věci nebo stavby, které vykazují hodnoty vymezené v § 2 odst. 1 zákona o státní památkové péči. Předmětem ochrany může být pouze věc v právním slova smyslu nebo stavba, která je dle platného občanského zákoníku součástí pozemku. Z důvodu minimalizace zásahu do vlastnických práv i nadále bude možné prohlásit za kulturní památku pouze stavbu bez pozemku (kaplička stojící v poli) nebo pozemek bez stavby (zámecký park bez panelového domu).

Ministerstvo kultury může za kulturní památku prohlásit především věci, stavby nebo soubory věcí, které jsou významnými doklady historického vývoje, způsobu života a životního prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti – jde o projevy tvůrčích schopností a práce člověka, které vykazují hodnoty historické, umělecké, vědecké, technické či revoluční. Dále může Ministerstvo kultury prohlásit za kulturní památky věci nebo stavby, popř. jejich soubory, které sice samy o sobě nemají uvedené hodnoty, ale mají přímý vztah k významným osobnostem nebo historickým událostem.

Řízení o prohlášení věci za kulturní památku zahajuje Ministerstvo kultury zásadně **z moci úřední**. Podání, kterým se toto řízení iniciuje, může učinit kdokoliv. I když toto podání – písemnost adresovaná správnímu orgánu – bývá označeno jako „návrh“, není návrhem na zahájení řízení (žádostí), nýbrž pouze podnětem, na jehož základě může Ministerstvo kultury – po jeho vyhodnocení – zahájit řízení o prohlášení. Archeologické nálezy jsou prohlašovány **na základě podnětu** speciálního subjektu Akademie věd České republiky, i zde zahajuje Ministerstvo kultury správní řízení z moci úřední.

V řízení o prohlášení za kulturní památku se procesně postupuje podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a dále podle § 3 zákona o státní památkové péči.

V řízení o prohlášení si Ministerstvo kultury opatřuje zejména **vyjádření** krajského úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností a Národního památkového ústavu, který je odbornou organizací státní památkové péče. Cílem řízení je zjištění, zda věc vykazuje výše uvedené znaky kulturní památky, které jsou stanoveny v § 2 zákona o státní památkové péči.

Vlastníkovi věci nebo stavby Ministerstvo kultury oznamuje zahájení řízení a dává mu samozřejmě možnost se v řízení vyjadřovat, navrhopvat důkazy a seznamovat se se shromážděnými podklady.

Vlastník věci nebo stavby, která může být prohlášena za kulturní památku a která je předmětem řízení o prohlášení, je povinen **chránit** ji před poškozením, zničením nebo odcizením. Je také povinen **oznámit** Ministerstvu kultury každou zamýšlenou i uskutečňovanou změnu jejího vlastnictví, správy nebo užívání.

V souvislosti se svou povinností chránit věc nebo stavbu by vlastník, pokud chce s ní nakládat v průběhu řízení, zejména pokud ji chce upravovat nebo rekonstruovat, měl tento svůj záměr oznámit Ministerstvu kultury. **Ministerstvo kultury** potom vlastníkovvi **sdělí**, zda může svůj záměr provést (pokud zamýšlený zásah nenaruší hodnoty věci), anebo podle § 61 odst. 1 správního řádu omezí či zakáže tento zásah po dobu, kdy je vedeno řízení o prohlášení za kulturní památku, (jestliže by znamenal porušení povinnosti chránit věc, jež je předmětem řízení).

Po posouzení všech shromážděných podkladů, včetně vyjádření vlastníka, rozhodne Ministerstvo kultury o tom, že věc nebo stavbu za kulturní památku **prohlašuje**, anebo že ji za kulturní památku **neprohlašuje**.

Kulturní památky mohou být **movité** i **nemovité**: nemovitými kulturními památkami jsou pozemky, jejichž součástí jsou i stavby. Zákon o státní památkové péči i stavby prohlašuje za nemovité kulturní památky. Ochrana poskytnutá kulturním památkám před 1. lednem 2014 zůstává beze změny. Pokud byla za kulturní památku prohlášena stavba bez pozemku, nestává se pozemek, jehož se stavba stala součástí, kulturní památkou. Rovněž byli pozemek prohlášen kulturní památkou, není kulturní památkou stavba, která s ním splynula v jednu věc v právním slova smyslu. Ministerstvo kultury může z moci úřední nebo na základě žádosti rozhodnout, že kulturní památkou není stavba vzniklá na pozemku po 1. lednu 2014, který je prohlášen kulturní památkou, a tato stavba je součástí takto chráněné pozemku.

Nemovitými kulturními památkami jsou tedy například hrady a zámky, kostely, kapličky, měšťanské domy či stavby lidové architektury, ale také třeba boží muka, pomníky nebo sochy, jsou-li pevně spojeny se zemí. Movitými kulturními památkami jsou například obrazy, předměty tvořící mobiliáře hradů a zámků, dopravní prostředky a podobně. Toto dělení kulturních památek na movité a nemovité má význam například pro přemísťování kulturních památek.

Nejvýznamnější kulturní památky prohlašuje vláda svými nařízeními na základě § 4 zákona o státní památkové péči za **národní kulturní památky**.

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

Každá fyzická nebo právnická osoba může podat podnět k prohlášení věci za kulturní památku, který Ministerstvo kultury vyhodnotí a případně zahájí řízení o prohlášení. Řízení o prohlášení archeologického nálezů za kulturní památku je rovněž vedeno z moci úřední, ale podnět k jeho zahájení podává výlučně Akademie věd České republiky.

2. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ SITUACE

Písemným podáním.

3. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

a) Název a označení věci. V případě souboru věcí označení každé jednotlivé věci v tomto souboru.

- b) Umístění věci. Jde-li o nemovitost – kraj, obec a katastrální území, čtvrť nebo část obce, ulice, číslo popisné, popř. číslo evidenční nebo orientační, parcelní číslo (čísla) pozemku (ů). Jde-li o věc movitou, přesné určení místa, kde se věc nachází.
- c) Označení vlastníka nebo spoluvlastníků, případně uživatelů věci (včetně adres).
- d) Popis věci (věcí v souboru), její současný stav a využití.
- e) Odůvodnění návrhu na prohlášení věci za kulturní památku - uvedení hodnot věci.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

- a) Aktuální fotodokumentace. Jde-li o nemovitost, pokud možno fotografie exteriéru i interiéru. Jde-li o soubor, fotografie každé jednotlivé věci (movité či nemovité) v tomto souboru.
- b) U nemovitosti lze doporučit výpis z katastru nemovitostí a kopii katastrální mapy.

4. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Ministerstvo kultury.

5. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

6. KDO JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Vlastník, resp. všichni spoluvlastníci věci jsou účastníky řízení.

7. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Proti rozhodnutí o prohlášení nebo neprohlášení věci za kulturní památku lze podat písemný rozklad. Rozklad se podává u Ministerstva kultury a rozhoduje o něm ministr kultury na základě návrhu rozkladové komise.

8. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Pokutu až do výše 2 000 000 Kč je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě, jestliže od doby doručení vyznamování o podání návrhu na prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku nebo o tom, že Ministerstvo kultury hodlá věc prohlásit za kulturní památku z vlastního podnětu, nechrání tuto věc nebo stavbu až do rozhodnutí Ministerstva kultury před poškozením, zničením nebo odcizením.

Pokutou ve stejné výši lze potrestat nesplnění oznamovací povinnosti podle § 3 odst. 5 zákona o státní památkové péči. Podle uvedeného ustanovení jsou vlastníci věcí nebo staveb, které pro svou mimořádnou uměleckou nebo historickou hodnotu by mohly být v souladu se společenským zájmem prohlášeny za kulturní památky, povinni oznámit Ministerstvu kultury, krajskému úřadu nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností na jejich písemné vyzvání požadované údaje o těchto věcech nebo stavbách a jejich zamýšlených změnách, umožnit těmto orgánům nebo jimi pověřené odborné organizaci státní památkové péče jejich prohlídku, popřípadě pořízení jejich vědecké dokumentace.

4. Kulturní památky podle předchozí právní úpravy

Za kulturní památky podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, se považují také ty kulturní památky, které nebyly prohlášeny podle § 3 zákona o státní památkové péči, ale byly **zapsány do státních seznamů kulturních památek** podle předchozího zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách.

5. Právo vlastníka kulturní památky na bezplatnou odbornou pomoc

Vlastník kulturní památky má podle § 32 odst. 2 písm. f) zákona o státní památkové péči **právo** na to, aby mu při zajišťování péče o jeho kulturní památku poskytoval Národní památkový ústav jako odborná organizace státní památkové péče **odbornou pomoc**, a to **bezplatně**. Toto právo vlastníka je jednou z forem zákonné kompenzace jeho povinností vyplývajících ze zákona o státní památkové péči. Zákon tu reaguje na skutečnost, že péče o kulturní památku může být leckdy odborně náročná, proto dává vlastníkovi, který třeba nemusí mít potřebné odborné znalosti, možnost využít **bezplatnou** odbornou pomoc. Ta může mít podobu konzultací, zpracování průzkumů kulturní památky nebo záměru jejího restaurování a podobně.

Národní památkový ústav je územně členěn – má odborná pracoviště s územní působností pro každý kraj; dále má generální ředitelství a územní památkové správy spravující státní hrady, zámky a další objekty. Adresy pracovišť Národního památkového ústavu, na která se lze obracet se žádostmi o odbornou pomoc, jsou uvedeny ve 14. kapitole této publikace nebo na webových stránkách Národního památkového ústavu – www.npu.cz.

Samozřejmě i orgány státní památkové péče (obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady i Ministerstvo kultury) mohou vlastníkovi kulturní památky poskytnout pomoc, konzultaci a podobně. Činí tak rovněž bezplatně.

6. Poškození nebo ohrožení kulturní památky

Dojde-li k ohrožení nebo poškození nemovité či movité kulturní památky (národní kulturní památky) bez ohledu na to, zda takové ohrožení či poškození nastalo v důsledku činnosti jejího vlastníka či jiné osoby nebo například působením přírodních sil (povodeň, požár způsobený bleskem atp.), musí vlastník kulturní památky tento závadný stav v souladu s § 12 odst. 1 zákona o státní památkové péči bezodkladně oznámit orgánu památkové péče. Toto ustanovení se týká i situací, že vlastník příkladně pečuje o svoji kulturní památku, ale přesto dojde k jejímu poškození nebo ohrožení. V případě, že dotčená kulturní památka je stavba, vlastník kulturní památky má povinnost vyrozumět také stavební úřad, který může zahájit řízení z moci úřední a nařídit např. neodkladné zabezpečovací práce podle § 135 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Oznamovací povinnost tíží pouze vlastníka kulturní památky, popř. osobu, která podle zvláštních právních předpisů není vlastníkem, ale má ke kulturní památce právo hospodaření (například státní podnik) nebo má příslušnost s kulturní památkou hospodařit (například státní příspěvková organizace).

S oznamovací povinností je spojena i možnost podat současně žádost vlastníka kulturní památky o odstranění závady. Proto oznámení musí být adresováno témuž orgánu památkové péče, který by byl oprávněn ve věci podle § 12 odst. 1 zákona o státní památkové péči rozhodnout. Ačkoli je místní příslušnost určena obecně podle správního řádu, zákon o státní památkové péči zavádí specifický případ úpravy místní příslušnosti – má-li se řízení týkat movité věci, která je kulturní památkou, a tato movitá věc je příslušenstvím nemovité věci, která je rovněž kulturní památkou, pak se místní příslušnost určuje podle místa nemovitosti, což platí i v modifikované podobě pro národní kulturní památky.

Žádost o rozhodnutí příslušného orgánu památkové péče o způsobu odstranění závady kulturní památky je specifický krok, který však automaticky nevyplývá z učiněného oznámení závady. Bez žádosti vlastníka kulturní památky o vydání rozhodnutí o způsobu odstranění závad, jež na kulturní památce vznikly, nelze řízení o určení způsobu odstranění závady kulturní památky vést.

Chybí-li vůle vlastníka řešit ohrožení nebo poškození jeho kulturní památky nebo je-li její poškození způsobeno např. vyšší mocí nebo zásahem třetí osoby a vlastník nevyvíjí žádnou činnost, pak orgánu památkové péče chybí zmocnění takovou situaci řešit v řízení z moci úřední okamžitě po obdržení oznámení. Nejde-li o porušení povinností vlastníka kulturní památky, nebudou splněny předpoklady pro uložení nápravného opatření dle § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči ani zde nebude vyvíjena činnost, kterou by bylo možné omezit nebo zakázat podle § 11 odst. 2 zákona o státní památkové péči. Rozhodovací pravomoc orgánu památkové péče při ohrožení nebo poškození kulturní památky je založena nikoli ve vazbě na zjištění, že kulturní památka je ohrožena nebo poškozena, ale na vůli vlastníka kulturní památky řešit její ohrožení nebo poškození. Dalším omezením je, že adresátem rozhodnutí je jen vlastník kulturní památky.

V rámci tohoto řízení není orgánu památkové péče stanovena povinnost opatřit si žádný obligatorní podklad pro rozhodnutí, i v tomto případě však platí, že se orgán státní památkové péče opírá o odbornou pomoc Národního památkového ústavu.

Rozhodnutí o způsobu odstranění závady podle § 12 odst. 1 zákona o státní památkové péči se tedy vydává pouze k jednoduchému nouzovému zajištění kulturní památky, jako je ochrana před dalším poškozováním do té doby, než bude zpracován projekt její záchrany a obnovy, projednávaný běžným způsobem jako záměr obnovy kulturní památky (může tak jít o zakrytí otvoru ve střeše plachtou, podepření uvolněného trámu, srovnání deformovaného okapního plechu nebo závětrné lišty).

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

Vlastník kulturní památky (národní kulturní památky).

2. JAKÉ JSOU ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

Zjištění ohrožení nebo poškození kulturní památky.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ TĚTO SITUACE

Písemným sdělením o stavu dané kulturní památky a výslovně uvedenou žádostí o vydání rozhodnutí o odstranění závady.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

- a) Název a umístění kulturní památky.
- b) Popis současného stavu kulturní památky (národní kulturní památky) s výslovným uvedením konkrétních závad.
- c) Sdělení, že vlastník současně žádá o vydání rozhodnutí o způsobu odstranění závady.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

Doklad prokazující vlastnictví kulturní památky (národní kulturní památky); jedná-li se o věc movitou nebo věc neevidovanou v katastru nemovitostí, popř. čestné prohlášení o vlastnictví.

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

V případě poškození nebo ohrožení kulturní památky obecní úřad obce s rozšířenou působností.

V případě poškození nebo ohrožení národní kulturní památky krajský úřad.

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KTEŘÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Pro toto řízení není výslovně vyžadována účast dalších osob.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Písemné odvolání se v případě řízení o kulturní památce podává u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, který ve věci rozhodl; o odvolání rozhoduje krajský úřad.

Písemné odvolání se v případě řízení o národní kulturní památce podává u krajského úřadu, který ve věci rozhodl; o odvolání rozhoduje Ministerstvo kultury.

9. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Za nesplnění oznamovací povinnosti je možné v případě kulturní památky uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše 2 000 000 Kč.

7. Obnova kulturních památek

S požadavky na zachování kulturních památek a na jejich ochranu úzce souvisí právní režim, který pro obnovu kulturních památek předepisuje § 14 zákona o státní památkové péči. Pod pojmem „obnova“ je třeba rozumět práce (zásahy), které jsou vyjmenovány v § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči, nikoli jakoukoli obnovu v obecném smyslu slova. Obnovou ve smyslu zákona o státní památkové péči se tedy rozumí údržba, oprava, rekonstrukce, restaurování nebo jiná úprava kulturní památky.

- Pod pojmem „údržba“ lze obecně rozumět odstranění nežádoucích změn kulturní památky, které nastaly v důsledku jejího užívání (například výměna klenby topeniště parní lokomotivy nebo nový nátěr fasády domu).
- Pojem „oprava“ lze definovat jako odstranění následků poškození kulturní památky nebo účinků jejího opotřebení (například doplnění části střešní krytiny stržené větrnou smrští).
- Pod pojmem „rekonstrukce“ lze spatřovat buď takové konstrukční a technologické zásahy do kulturní památky, které přinášejí změnu jejích technických parametrů nebo změnu její funkce či jejího účelu (například adaptace tovární budovy na výstavní prostor nebo na restauraci) nebo návrat k historicky doloženému nebo předpokládanému stavu kulturní památky, a to na základě odborně podložených předpokladů (například zhotovení nového krovu po požáru).
- „Restaurováním“ se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu – díla výtvarných umění nebo uměleckořemeslné práce (například obnova obrazu nebo sochy).
- „Jinou úpravou“ není jakákoli úprava kulturní památky, nýbrž pouze modernizace budovy při nezměněné funkci, dále nástavba a přístavba budovy (jak stanoví § 9 odst. 1 vyhlášky č. 66/1988 Sb.). „Modernizace budovy při nezměněné funkci“ je taková úprava kulturní památky, při které se její části nahrazují modernějšími částmi, zvyšuje se její vybavenost nebo se rozšiřuje její využitelnost, a to aniž se mění její funkce (například zavedení ústředního topení namísto lokálního vytápění kamny,

adaptace půdy činžovního domu pro obytné účely a podobně). „Nástavbou“ je zásah, kterým se stavba – kulturní památka zvyšuje; „přístavbou“ se stavba – kulturní památka půdorysně rozšiřuje, přičemž přístavovaná část je provozně propojena se stavbou stávající.

Jestliže vlastník kulturní památky zamýšlí provést její obnovu, je povinen si předem, tedy před zahájením zamýšlených prací, vyžádat závazné stanovisko, a to od obecního úřadu obce s rozšířenou působností (jde-li o kulturní památku), resp. Od krajského úřadu (jde-li o národní kulturní památku). Tento správní orgán v závazném stanovisku vyjádří, zda práce zamýšlené vlastníkem kulturní památky jsou z hlediska zájmů státní památkové péče na ochraně a zachování kulturní památky a jejích hodnot přípustné anebo nepřípustné, a pokud jsou přípustné, tedy za jakých podmínek. Tyto podmínky může správní orgán stanovit, je-li toho třeba pro ochranu a zachování hodnot kulturní památky.

K zamýšlené obnově kulturní památky vypracuje Národní památkový ústav písemné vyjádření, které je podkladem závazného stanoviska orgánu státní památkové péče. Národní památkový ústav odborně posoudí, zda jsou zamýšlené práce v souladu se současným stavem poznání kulturně historických hodnot dané kulturní památky, a lze-li takové práce realizovat, doporučí podmínky pro přípravu a provedení obnovy. Na jeho žádost projedná před ukončením řízení orgán státní památkové péče svůj návrh závazného stanoviska s Národním památkovým ústavem. Povinností Národního památkového ústavu je i zabezpečit odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky, dále např. poskytuje vlastníkům kulturních památek v procesu obnovy bezplatnou odbornou pomoc, například ve formě konzultací při zpracování záměrů obnovy, projektových dokumentací, restaurátorských záměrů nebo při realizaci schválených prací. Současně je třeba zdůraznit, že Národní památkový ústav není vybaven žádnou rozhodovací pravomocí a jeho pracovníci tedy nemohou, ba nesmějí závazně určovat, jakým způsobem budou práce na obnově kulturní památky provedeny. Rozhodovat o obnově kulturní památky mohou pouze orgány státní památkové péče, mezi které Národní památkový ústav – ani jeho pracovníci – nepatří.

Je-li vlastník kulturní památky nespokojen se závazným stanoviskem, které od orgánu státní památkové péče obdržel, může se proti němu bránit, o čemž jej orgán státní památkové péče poučí v závěru závazného stanoviska.

Jestliže je závazné stanovisko vydáno ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad (například restaurování sochy – movité kulturní památky), má podobu samostatného rozhodnutí a vlastník kulturní památky se proti němu může odvolat.

Pokud je však závazné stanovisko vydáno ve věci, o níž je příslušný rozhodovat stavební úřad (především jde o práce na nemovité kulturní památce, které podle stavebního zákona vyžadují stavební povolení nebo alespoň ohlášení), má závazné stanovisko orgánu státní památkové péče podobu podle § 149 správního řádu a obrana proti němu je poněkud složitější – nelze se proti němu samostatně odvolat a jeho věcným závěrům se lze bránit až v řízení před stavebním úřadem. V tomto případě současně stanoví stavební zákon ve spojení se správním řádem lhůtu pro vydání závazného stanoviska. Tato lhůta je 30 dnů ode dne podání žádosti. Tuto lhůtu může orgán státní památkové péče prodloužit až o dalších 30 dnů. Pokud má žádost o závazné stanovisko vady a orgán státní památkové péče vyzve žadatele k odstranění těchto vad, pak se základní 30 denní lhůta rozeběhne až momentem odstranění vad, i v tomto případě lze lhůtu prodloužit až o zmíněných dalších 30 dnů. Pokud v základní

nebo prodloužené lhůtě nedojde k vydání závazného stanoviska, které má sloužit jako podklad pro postup podle stavebního zákona, nastává fikce vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmínek. V tomto případě může orgán státní památkové péče pouze potvrdit na vyžádání, že došlo k fikci vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmínek. Samotné závazné stanovisko v písemné podobě v téže věci však již vypracovat nemůže, i kdyby by ho o to žadatel výslovně požádal.

Jde-li o rozsáhlejší obnovu kulturní památky (například o komplexní rekonstrukci stavby), lze vlastníkovvi doporučit, aby nejprve zpracoval nebo si nechal zpracovat záměr obnovy a k němu si vyžádal závazné stanovisko. Až tehdy, shledá-li orgán státní památkové péče záměr obnovy jako přípustný (s tím, že zamýšlené práce lze dále připravovat, případně za určitých podmínek), může vlastník kulturní památky přikročit ke zpracování projektové dokumentace v rozsahu odsouhlaseném správním orgánem. K vlastní realizaci obnovy přikročí až v okamžiku, kdy na základě své žádosti obdrží další závazné stanovisko orgánu státní památkové péče. Takovým postupem získává vlastník kulturní památky jistotu, že prostředky vynaložené na zpracování projektové dokumentace obnovy kulturní památky v rozsahu požadavků stavebněprávních předpisů nebudou vynaloženy marně – což by se mohlo stát, kdyby vlastník kulturní památky požádal rovnou o závazné stanovisko ke zpracované projektové dokumentaci a ta by byla posouzena z hlediska zájmů státní památkové péče příslušným správním orgánem jako nepřijatelná.

Vlastník i projektant mají podle § 14 odst. 7 zákona o státní památkové péči právo na projednání dokumentace obnovy kulturní památky v procesu jejího zpracovávání s Národním památkovým ústavem. Projednáním však vlastník nenabude žádné subjektivní veřejné právo. Jestliže si to Národní památkový ústav vyžádá, je vlastník kulturní památky povinen mu odevzdat jedno vyhotovení dokumentace obnovy.

V souvislosti s obnovou nemovité kulturní památky je nutno upozornit ještě na § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči. Jestliže má být prováděna stavební činnost na území s archeologickými nálezy, je stavebník povinen svůj záměr předem oznámit Archeologickému ústavu AV ČR (pražskému či brněnskému – adresy jsou uvedeny v 16. Kapitole této publikace) a je také povinen umožnit provedení záchranného archeologického výzkumu. Záchranný archeologický výzkum je prováděn na základě smlouvy uzavírané s tou organizací oprávněnou k provádění archeologických výzkumů, která bude tento výzkum provádět. Pokud se smlouvu nepodaří uzavřít, rozhodne o podmínkách provedení záchranného archeologického výzkumu krajský úřad.

Pokud je při provádění jakékoliv stavby učiněn archeologický nález, je stavebník povinen jej oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a stavebnímu úřadu (§ 176 stavebního zákona), práce v místě nálezu přerušit a provést, pokud je toho třeba, taková opatření, aby nález nebyl poškozen nebo zničen.

Zvláštním druhem obnovy je restaurování. Jde o obnovu kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění (například obrazy, sochy, figurální sgrafita) nebo uměleckořemeslnými pracemi (například kované mříže, jednoduchá psaníčková sgrafita). Restaurování může provádět pouze restaurátor mající povolení k restaurování; toto povolení uděluje Ministerstvo kultury. Může jej také provádět osoba, která je oprávněna provádět restaurování v jiném členském státě EU, a to na základě oznámení Ministerstvu

kultury anebo na základě uznání odborné kvalifikace a bezúhonnosti (rozhoduje tu rovněž Ministerstvo kultury).

a) Obnova nemovité kulturní památky nebo nemovité národní kulturní památky, která dále bude posuzována v režimu stavebního zákona

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

Vlastník kulturní památky/národní kulturní památky.

2. JAKÉ JSOU ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

Obecně nejsou stanoveny žádné.

U věcí ve společném jmění manželů, je třeba, aby s žádostí druhý manžel alespoň souhlasil (nejedná se o běžnou záležitost) nebo aby ji podali oba manželé. Dle § 714 odst. 1 občanského zákoníku v záležitostech týkajících se společného jmění a jeho součástí, které nelze považovat za běžné, právně jednají manželé společně, nebo jedná jeden manžel se souhlasem druhého.

U věcí, které jsou ve spoluvlastnictví, je dle § 1129 občanského zákoníku k rozhodnutí o významné záležitosti týkající se společné věci, zejména o jejím podstatném zlepšení nebo zhoršení, změně jejího účelu či o jejím zpracování, třeba alespoň dvoutřetinové většiny hlasů spoluvlastníků. O běžné správě společné věci rozhodují spoluvlastníci většinou hlasů. Nedosáhne-li se většiny, rozhodne na návrh spoluvlastníka soud.

Pro nakládání se společnými částmi domu, v němž jsou vymezeny bytové a nebytové jednotky, občanský zákoník uvádí dva režimy rozhodování, a to vázané na skutečnost, zda se rozhoduje na zasedání shromáždění vlastníků jednotek nebo mimo zasedání.

- Podle § 1206 odst. 2 občanského zákoníku je shromáždění způsobilé usnášet se, pokud jsou přítomni vlastníci jednotek, kteří mají většinu všech hlasů. K přijetí rozhodnutí občanský zákoník vyžaduje souhlas většiny hlasů přítomných vlastníků jednotek. Stanovy společenství vlastníků jednotek nebo zákon mohou vyžadovat vyšší počet hlasů.
- Podle § 1214 občanského zákoníku v případě rozhodování mimo zasedání je třeba, aby s úpravou souhlasila a k žádosti se připojila většina všech vlastníků jednotek, přičemž stanovy mohou vyžadovat vyšší počet hlasů. Mění-li se však všem vlastníkům jednotek velikost podílů na společných částech nebo mění-li se poměr výše příspěvků na správu domu a pozemku jinak než v důsledku změny podílů na společných částech, vyžaduje se souhlas všech vlastníků jednotek.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ SITUACE

Písemnou žádostí.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

- a) Název a umístění kulturní památky/národní kulturní památky včetně rejstříkového čísla Ústředního seznamu kulturních památek ČR.
- b) Popis současného stavu kulturní památky/národní kulturní památky s uvedením závad.
- c) Předpokládaný rozsah obnovy.
- d) Investora obnovy.
- e) Předpokládané celkové náklady a termín provedení obnovy.
- f) Předpokládaný přínos obnovy pro další využití kulturní památky/národní kulturní památky.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

- a) doklad o vlastnictví nemovité kulturní památky/národní kulturní památky neevidované v katastru nemovitostí. Tento doklad může být nahrazen čestným prohlášením,
- b) (projektová) dokumentace, zpracovaná podle požadavků stavebněprávních předpisů.

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Obecní úřad obce s rozšířenou působností, místně příslušný podle místa, kde se nachází nemovitá kulturní památka.

Krajský úřad, místně příslušný podle místa, kde se nachází nemovitá národní kulturní památka.

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KTERÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Pro toto řízení není výslovně vyžadována účast dalších osob.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat.

Správní řád výslovně umožňuje přezkum i věcné stránky závazného stanoviska (tj. odvolací řízení) až proti rozhodnutí správního orgánu (zde stavebního úřadu), které je podmíněno obsahem závazného stanoviska. Fakticky je tedy třeba dodržet následující postup:

1. po obdržení závazného stanoviska podat žádost o územní rozhodnutí, o stavební povolení apod. nebo ohlášení atp. stavebnímu úřadu,
2. stavební úřad je ve věci vázán závazným stanoviskem dotčeného orgánu (v případě prací na ohlášení, které by byly v rozporu se závazným stanoviskem, unesením stavební úřad „překlopí“ ohlašovací režim do stavebního řízení, které je ukončeno rozhodnutím),
3. proti rozhodnutí stavebního úřadu se lze ve stanovené lhůtě odvolat, kdy odvolání může směřovat i pouze vůči závěrům nebo podmínkám závazného stanoviska orgánu státní památkové péče,
4. odvolání se podává u stavebního úřadu, který ve věci vydal rozhodnutí,
5. odvolání je postoupeno nadřízenému stavebnímu úřadu (krajskému úřadu, v případě národní kulturní památky Ministerstvu kultury),
6. v části odvolání, která se dotýká obsahu závazného stanoviska orgánu státní památkové péče, se dotáže nadřízený stavební úřad (krajský úřad) nadřízeného orgánu státní památkové péče (krajského úřadu, v případě národní kulturní památky Ministerstva kultury) na jeho názor,
7. nadřízený orgán státní památkové péče s ohledem na důvody odvolání závěry závazného stanoviska orgánu státní památkové péče buď potvrdí nebo změní,
8. závěr nadřízeného orgánu státní památkové péče je pro odvolací stavební úřad závazný.

Jinou možností přezkumu věcné správnosti závazného stanoviska podle § 149 správního řádu, včetně podmínek takového závazného stanoviska, současné právní předpisy nepřipouštějí.

9. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Za provedení obnovy kulturní památky bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo za nedodržení podmínek určených v tomto závazném stanovisku

je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše 2 000 000 Kč.

Za provedení obnovy národní kulturní památky bez závazného stanoviska krajského úřadu nebo za nedodržení podmínek určených v tomto závazném stanovisku je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše 4 000 000 Kč.

b) Obnova movité nebo nemovité kulturní památky, movité nebo nemovité národní kulturní památky, kdy obnova dále nebude posuzována v režimu stavebního zákona (týká se i restaurování)

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

Vlastník kulturní památky/národní kulturní památky.

2. JAKÉ JSOU ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

Obecně nejsou stanoveny žádné.

U věcí ve společném jmění manželů je třeba, aby s žádostí druhý manžel alespoň souhlasil (nejedná se o běžnou záležitost), nebo aby ji podali oba manželé. Dle § 714 odst. 1 občanského zákoníku v záležitostech týkajících se společného jmění a jeho součástí, které nelze považovat za běžné, právně jednají manželé společně, nebo jedná jeden manžel se souhlasem druhého.

U věcí, které jsou ve spoluvlastnictví, je dle § 1129 občanského zákoníku k rozhodnutí o významné záležitosti týkající se společné věci, zejména o jejím podstatném zlepšení nebo zhoršení, změně jejího účelu či o jejím zpracování, třeba alespoň dvoutřetinové většiny hlasů spoluvlastníků. Nedosáhne-li se této většiny, rozhodne na návrh spoluvlastníka soud.

Pro nakládání se společnými částmi domu, v němž jsou vymezeny bytové a nebytové jednotky občanský zákoník uvádí dva režimy rozhodování, a to vázané na skutečnost, zda se rozhoduje na zasedání shromáždění vlastníků jednotek nebo mimo zasedání.

- Podle § 1206 odst. 2 občanského zákoníku je shromáždění způsobilé usnášet se, pokud jsou přítomni vlastníci jednotek, kteří mají většinu všech hlasů. K přijetí rozhodnutí občanský zákoník vyžaduje souhlas většiny hlasů přítomných vlastníků jednotek. Stanovy společenství vlastníků jednotek nebo zákon mohou vyžadovat vyšší počet hlasů.
- Podle § 1214 občanského zákoníku v případě rozhodování mimo zasedání je třeba, aby s úpravou souhlasila a k žádosti se připojila většina všech vlastníků jednotek, přičemž stanovy mohou vyžadovat vyšší počet hlasů. Mění-li se však všem vlastníkům jednotek velikost podílů na společných částech nebo mění-li se poměr výše příspěvků na správu domu a pozemku jinak než v důsledku změny podílů na společných částech, vyžaduje se souhlas všech vlastníků jednotek.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ SITUACE

Písemnou žádostí.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

- a) Název a umístění kulturní památky/národní kulturní památky včetně rejstříkového čísla Ústředního seznamu kulturních památek ČR.
- b) Popis současného stavu kulturní památky/národní kulturní památky s uvedením závad.
- c) Předpokládaný rozsah obnovy.
- d) Investora obnovy.

- e) Předpokládané celkové náklady a termín provedení obnovy.
- f) Předpokládaný přínos obnovy pro další využití kulturní památky/národní kulturní památky.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

Doklad o vlastnictví movité kulturní památky/národní kulturní památky nebo památky neevidované v katastru nemovitostí. Tento doklad může být nahrazen čestným prohlášením.

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

V případě kulturní památky obecní úřad obce s rozšířenou působností

- místně příslušný podle místa, kde se nachází nemovitá kulturní památka,
- místně příslušný podle sídla či bydliště vlastníka movité kulturní památky,
- v řízeních vedených ve věci movité kulturní památky, která je příslušenstvím nemovité kulturní památky/národní kulturní památky, je místní příslušnost orgánu státní památkové péče určena místem, kde se nachází taková nemovitá kulturní památka/národní kulturní památka.

V případě národní kulturní památky krajský úřad

- místně příslušný podle místa, kde se nachází nemovitá národní kulturní památka,
- místně příslušný podle sídla či bydliště vlastníka movité národní kulturní památky,
- v řízeních vedených ve věci movité národní kulturní památky, která je příslušenstvím nemovité kulturní památky/národní kulturní památky, je místní příslušnost orgánu státní památkové péče určena místem, kde se nachází taková nemovitá kulturní památka/národní kulturní památka.

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KTEŘÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Pro toto řízení není výslovně vyžadována účast dalších osob.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Písemné odvolání, které se podává u správního úřadu, který ve věci rozhodl; o odvolání rozhoduje krajský úřad.

9. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Za provedení obnovy kulturní památky bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo za nedodržení podmínek určených v tomto závazném stanovisku je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše 2 000 000 Kč.

Za provedení obnovy národní kulturní památky bez závazného stanoviska krajského úřadu nebo za nedodržení podmínek určených v tomto závazném stanovisku je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše 4 000 000 Kč.

8. Přemísťování kulturních památek

Zákon o státní památkové péči stanoví ve svém § 18 zvláštní režim pro **přemísťování** kulturních památek. Kulturní památku, která je stavbou, je možné přemístit výlučně **s předchozím souhlasem** krajského úřadu. Je přitom nepodstatné, kam nebo jak daleko se má stavba, která je nemovitou kulturní památkou, přemístit – souhlasu krajského úřadu k jejímu

přemístění je třeba **vždy**. Ustanovení § 18 odst. 1 se plně vztahuje i na stavbu, která je **národní kulturní památkou**.

U **movitých** kulturních památek je režim přemísťování mírnější: **předchozí souhlas** vydává krajský úřad a je ho třeba jen k **trvalému přemístění** movité kulturní památky **z veřejně přístupného místa** (není tedy vyžadován k dočasnému přemístění památky například do restaurátorské dílny). Ustanovení § 18 odst. 2 se plně vztahuje i na **movitou věc**, která je **národní kulturní památkou**.

a) Přemístění stavby, která je kulturní památkou

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

Vlastník stavby, která je kulturní památkou.

Fyzická či právnická osoba, která prokáže na přemístění konkrétní kulturní památky právní zájem.

2. JAKÉ JSOU ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

- a) Souhlas lze udělit pouze předem, tj. před vlastním přemístěním kulturní památky (není možné vydat souhlas následný poté, co byla památka přemístěna).
- b) Souhlas lze vydat, pokud je zachování kulturní památky na stávajícím místě nemožné, neboť by tím bylo ohroženo fyzické zachování památky.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ TĚTO SITUACE

Písemnou žádostí.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

- a) Název kulturní památky včetně rejstříkového čísla Ústředního seznamu kulturních památek ČR.
- b) Přesnou identifikaci současného umístění památky (zejména podle údajů v katastru nemovitostí).
- c) Přesnou identifikaci místa, na které má být kulturní památka přemístěna (zejména podle údajů v katastru nemovitostí).
- d) Výčet všech známých účastníků řízení (tj. vždy vlastník kulturní památky, vlastník pozemku, kde se památka nachází, a vlastník pozemku, kam má být památka přemístěna).

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

- a) Doklad o vlastnictví kulturní památky, pokud není evidována v katastru nemovitostí (popř. čestné prohlášení).
- b) Grafické vyznačení stávajícího umístění kulturní památky.
- c) Grafické vyznačení nového umístění kulturní památky.
- d) Lze doporučit i připojení fotodokumentace stávajícího umístění, navrhovaného umístění i samotné kulturní památky,
- e) Doklad o právním zájmu na přemístění památky (pouze je-li žadatelem jiná osoba než vlastník památky).

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Krajský úřad

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KTEŘÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Účastníky řízení jsou vždy:

- a) vlastník kulturní památky,
- b) vlastník pozemku, kde se kulturní památka nachází,
- c) vlastník pozemku, kam má být kulturní památka přemístěna.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Písemné odvolání, které se podává u krajského úřadu, který ve věci rozhodl; o odvolání rozhoduje Ministerstvo kultury.

9. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Za přemístění nemovité kulturní památky, která je stavbou, bez předchozího souhlasu krajského úřadu je možné uložit pokutu až do výše 4 000 000 Kč.

b) Přemístění movité kulturní památky

10. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

- a) Vlastník movité kulturní památky.
- b) Fyzická či právnická osoba, která prokáže na přemístění konkrétní movité kulturní památky právní zájem.

11. JAKÉ JSOU ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

- a) souhlas lze udělit pouze předem, tj. před vlastním přemístěním movité kulturní památky (není možné vydat souhlas následný poté, co byla památka přemístěna),
- b) souhlas je třeba pouze k trvalému přemístění movité kulturní památky a to pouze k přemístění památky z veřejně přístupných prostor do prostor, které veřejnosti přístupné nejsou.

12. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ TĚTO SITUACE

Písemnou žádostí.

13. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

- a) Název movité kulturní památky.
- b) Přesnou identifikaci současného umístění movité kulturní památky (zejména podle údajů v katastru nemovitostí).
- c) Přesnou identifikaci místa, na které má být kulturní památka přemístěna (zejména podle údajů v katastru nemovitostí).
- d) Výčet všech známých účastníků řízení (tj. vždy vlastníka kulturní památky, vlastníka věci, kde se památka nachází, a vlastníka věci, kam má být památka přemístěna).

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

- a) Doklad o vlastnictví kulturní památky (popř. prohlášení o důvodech, pro které má být určitá osoba považována za vlastníka kulturní památky).
- b) Lze doporučit i připojení fotodokumentace stávajícího umístění, navrhovaného umístění i samotné kulturní památky.
- c) Doklad o právním zájmu na přemístění památky (pouze je-li žadatelem jiná osoba než vlastník památky).

14. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Krajský úřad místně příslušný podle sídla nebo bydliště žadatele.

15. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

16. KTEŘÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Účastníky řízení jsou vždy:

- a) vlastník movité kulturní památky,

- b) vlastník věci, kde se movitá kulturní památka nachází,
- c) vlastník věci, kam má být movitá kulturní památka přemístěna.

17. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Písemné odvolání, které se podává u krajského úřadu, který ve věci rozhodl; o odvolání rozhoduje Ministerstvo kultury.

18. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Za přemístění movité kulturní památky bez předchozího souhlasu krajského úřadu trvale z veřejně přístupného místa je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše 4 000 000 Kč.

9. Právo státu na přednostní koupi kulturních památek

Jestliže vlastník zamýšlí svoji kulturní památku prodat nebo jinak úplatně zcizit (například směnit za jinou věc), musí ji podle § 13 zákona o státní památkové péči **nabídnout ke koupi Ministerstvu kultury**. Tato povinnost se týká **národních kulturních památek** (movitých i nemovitých) a **movitých kulturních památek**. Netýká se tedy nemovitých kulturních památek. Zároveň se tato povinnost **neuplatňuje** v případech, kdy jde o prodej památky mezi osobami blízkými (což jsou příbuzní v řadě přímé, sourozenci, manželé a partneři; jiné osoby se považují za osoby blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní) nebo mezi spoluvlastníky.

Je-li národní kulturní památkou pouze stavba, která není samostatnou věcí, vztahuje se právo státu na přednostní koupi na nemovitost, jíž je národní kulturní památka součástí. V souladu s občanským zákoníkem zákon o státní památkové péči řeší nabývání celé věci v právním slova smyslu, nejen stavby, která je prohlášena nemovitou národní kulturní památkou, ale i pozemku, jehož je stavba dle soukromého práva součástí.

Ministerstvo kultury má pro přijetí nabídky lhůtu tří měsíců, jde-li o movitou (národní) kulturní památku, a šesti měsíců, jde-li o nemovitou národní kulturní památku; památku kupuje zpravidla za cenu podle znaleckého posudku, který by měl být přílohou nabídky.

Jestliže vlastník svoji kulturní památku převádí jiné osobě nebo ji jiné osobě předává na dobu dočasnou (například na základě nájemní smlouvy nebo smlouvy o opravě věci), je povinen **uvědomit** toho, komu věc předává či přenechává, že jde o kulturní památku.

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

- 1) Vlastník movité kulturní památky, nebo
- 2) vlastník národní kulturní památky (movité nebo nemovité).

2. ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

Vlastníkům úmysl památku prodat nebo jinak úplatně zcizit, nejde-li o převod mezi osobami blízkými nebo mezi spoluvlastníky.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ SITUACE

Písemnou nabídkou.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

Určení památky – název a popis, rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek ČR.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

Doklad o vlastnictví.

- a) Jde-li o movitou kulturní památku, postačuje prohlášení vlastníka o vlastnictví památky. Jde-li o nemovitou národní kulturní památku (tj. i stavbu) neevidovanou v katastru nemovitostí nebo o movitou národní kulturní památku, postačuje prohlášení vlastníka o vlastnictví památky.
- b) Fotodokumentace památky.
- c) Lze doporučit i znalecký posudek.

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Ministerstvo kultury.

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KTEŘÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Další účastníci postupu nejsou stanoveni.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Nejsou stanoveny

9. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Nejde přímo o sankci, ale Ministerstvo kultury se může do tří let ode dne provedení úkonu, kterým původní vlastník převedl vlastnictví ke kulturní památce na jinou osobu, dovolat u soudu neplatnosti takového úkonu, pokud vlastník kulturní památky nesplnil svou nabídkovou povinnost – nenabídl svou kulturní památku k přednostní koupi státu.

10. Vývoz kulturních památek a předmětů kulturní hodnoty do zahraničí

Ustanovení § 20 zákona o státní památkové péči stanoví, že **kulturní památku** lze vyvézt do zahraničí – pro účely výstavy, zápůjčky nebo pro jiné účely, například restaurování – jen s **předchozím souhlasem Ministerstva kultury**. Kulturní památku lze vyvézt pouze na dobu **dočasnou**, nikoli tedy trvale.

Ve vztahu k zahraničí upravují právní předpisy také nakládání s předměty, které tvoří kulturní dědictví, ale nejsou kulturními památkami. Přesněji vyjádřeno, právní předpisy upravují režim vývozu tzv. **předmětů kulturní hodnoty** (podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů) do zahraničí.

Předmět kulturní hodnoty, tj. movitou věc definovanou v příloze 1 uvedeného zákona č. 71/1994 Sb., lze vyvézt pouze s **osvědčením**, které vydávají **odborné organizace** (muzea, galerie, knihovny, Národní památkový ústav). Tyto odborné organizace jsou vyjmenovány v příloze 2 zákona č. 71/1994 Sb. včetně vymezení jejich územní působnosti. Předmět kulturní hodnoty lze vyvézt – na základě osvědčení – jak na dobu dočasnou, tak i trvale.

Mají-li být kulturní památka nebo předmět kulturní hodnoty vyvezeny z celního území Evropských společenství, je k tomu třeba **povolení**, které podle § 3 a § 4 zákona č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství vydává Ministerstvo kultury.

K vývozu kulturní památky (i národní kulturní památky) **mimo celní území Evropských společenství** je tedy třeba **dvou aktů**: předchozího souhlasu podle § 20 zákona o státní památkové péči a povolení podle § 3 a § 4 zákona č. 214/2002 Sb. Oba tyto akty vydává **Ministerstvo kultury**: souhlas vydává odbor památkové péče Ministerstva kultury, povolení vydává samostatné oddělení ochrany kulturních statků Ministerstva kultury.

Prodej předmětů kulturní hodnoty není nijak omezen s výjimkou předmětů z oboru archeologie a předmětů sakrální a kultovní povahy. Jsou-li tyto předměty nabízeny k prodeji, musí být rovněž opatřeny osvědčením podle zákona č. 71/1994 Sb. vydávaným odbornou organizací.

Následující situace se týká **vývozu kulturní památky a národní kulturní památky do zahraničí.**

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

Každá fyzická nebo právnická osoba.

2. JAKÉ JSOU ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

Úmysl vyvézt kulturní památku.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ TÉTO SITUACE

Písemnou žádostí.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

- a) Určení kulturní památky – název a popis, rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek ČR.
- b) Účel vývozu kulturní památky a způsob jejího užití v zahraničí.
- c) Údaje o žadateli, popř. údaje o vlastníkově kulturní památky, pokud je odlišný od žadatele.
- d) Dobu, na níž má být kulturní památka vyvezena.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

- a) 4 ks vyplněných formulářů podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (k dispozici na webových stránkách Ministerstva kultury https://mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/pamatky/vyvoz-kulturnich-pamatek-do-zahranici/Vyvoz_formular.doc).
- b) Doklad o vlastnictví kulturní památky.
- c) Písemný souhlas vlastníka s vývozem kulturní památky, žádá-li o souhlas někdo jiný než vlastník.
- d) Fotodokumentace památky.

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Ministerstvo kultury.

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KTEŘÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Žádá-li o vydání souhlasu osoba odlišná od vlastníka kulturní památky, je účastníkem řízení i vlastník kulturní památky.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Písemný rozklad, který se podává u Ministerstva kultury; o rozkladu rozhoduje ministr kultury na základě návrhu rozkladové komise.

9. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Pokutu až do výše 4 000 000 Kč je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě, jestliže zapůjčí do zahraničí, pokusí se vyvézt do zahraničí nebo vyveze kulturní památku bez předchozího souhlasu Ministerstva kultury.

11. Příspěvky vlastníkům kulturních památek

Jednou z forem kompenzace povinností vlastníka kulturní památky je možnost získat finanční **příspěvek** podle § 16 zákona o státní památkové péči. Tyto příspěvky navazují na povinnosti vlastníka pečovat (na jeho náklady) o jeho kulturní památku a udržovat ji v dobrém stavu – právní úprava tu pamatuje na situaci, kdy vlastník kulturní památky není objektivně schopen sám na své náklady plně financovat obnovu či údržbu své kulturní památky, mnohdy odborně, technologicky a tudíž i finančně náročnou. Stát, kraje i obce proto mohou poskytovat příspěvky vlastníkům kulturních památek na náklady spojené s obnovou či zachováním kulturních památek, když tyto náklady není schopen hradit vlastník kulturní památky sám. Je zde právně vyjádřen zájem na tom, aby se veřejné rozpočty spolupodílely na finančním zajištění obnovy kulturních památek coby nedílné součásti kulturního dědictví a životního prostředí.

Je třeba zdůraznit, že příspěvky se poskytují výlučně na základě žádosti vlastníka kulturní památky. První iniciativa je tedy vždy na vlastníkovi – aby podal příslušnou žádost s nezbytnými přílohami tomu orgánu, od něhož příspěvek žádá, a to v řádných termínech.

Podle § 16 odst. 1 zákona o státní památkové péči může **obec** nebo **kraj** ze svých rozpočtových prostředků (tedy v rámci samostatné působnosti) poskytnout ve zvlášť odůvodněných případech vlastníkovi kulturní památky finanční příspěvek na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou jeho kulturní památky, a to za účelem – slovy zákona – jejího účinnějšího společenského uplatnění. Za zvlášť odůvodněný případ se považuje například špatný technický stav kulturní památky nezaviněný jejím vlastníkem nebo pohledově významná poloha kulturní památky (§ 12 vyhlášky č. 66/1988 Sb.). Tento příspěvek může obec či kraj poskytnout i v případě, kdy vlastník kulturní památky není schopen sám hradit náklady spojené s obnovou nebo zachováním kulturní památky. Bližší **podmínky poskytnutí** tohoto příspěvku stanovuje jednak zmíněný § 12 vyhlášky č. 66/1988 Sb., jednak konkrétní obec či kraj, které příspěvek ze svého rozpočtu poskytují. Příspěvek může být poskytnut na základě smlouvy, případně na základě správního rozhodnutí (smlouva je ovšem praktičtější). Je na každé obci či kraji, aby si vymezily a schválily ve svém rozpočtu, jaký objem prostředků poskytnou v daném roce vlastníkům kulturních památek v rámci těchto příspěvků. Bližší informace o žádostech, termínech jejich podávání a o jejich náležitostech mohou poskytnout jednotlivé krajské a obecní úřady.

Podle § 16 odst. 2 zákona o státní památkové péči může příspěvek na obnovu kulturní památky poskytnout ze státního rozpočtu **Ministerstvo kultury**, je-li na zachování kulturní památky mimořádný společenský zájem (například jde-li o kulturní památku na území České republiky svého druhu ojedinělou, je-li kulturní památka v havarijním stavu nezaviněném jejím vlastníkem nebo je-li kulturní památka zařazena do některého ze specializovaných příspěvkových programů Ministerstva kultury).

Následující situace se týkají pouze příspěvků poskytovaných ze státního rozpočtu Ministerstvem kultury, které v současnosti má hned několik programů pro poskytování příspěvků. Kraje a obce poskytují příspěvky v rámci své samostatné působnosti a proces poskytování příspěvků, náležitosti podání, jeho přílohy apod. se může u jednotlivých krajů a obcí lišit; není proto možné jej jednoduše popsat a je nutno obrátit se na konkrétní kraj či obec.

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI JEDNAT

Vlastník kulturní památky.

2. ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

Mimořádný společenský zájem na zachování kulturní památky.

U věcí ve společném jmění manželů je třeba, aby s žádostí druhý manžel alespoň souhlasil (nejedná se o běžnou záležitost), nebo aby ji podali oba manželé. Dle § 714 odst. 1 občanského zákoníku v záležitostech týkajících se společného jmění a jeho součástí, které nelze považovat za běžné, právně jednají manželé společně, nebo jedná jeden manžel se souhlasem druhého.

U věcí, které jsou ve spoluvlastnictví, je dle § 1129 občanského zákoníku k rozhodnutí o významné záležitosti týkající se společné věci, zejména o jejím podstatném zlepšení nebo zhoršení, změně jejího účelu či o jejím zpracování, třeba alespoň dvoutřetinové většiny hlasů spoluvlastníků. Nedosáhne-li se této většiny, rozhodne na návrh spoluvlastníka soud.

Pro nakládání se společnými částmi domu, v němž jsou vymezeny bytové a nebytové jednotky občanský zákoník uvádí dva režimy rozhodování. Je vázáno na skutečnost, zda se rozhoduje na zasedání shromáždění vlastníků jednotek nebo mimo zasedání.

- Podle § 1206 odst. 2 občanského zákoníku je shromáždění způsobilé usnášet se, pokud jsou přítomni vlastníci jednotek, kteří mají většinu všech hlasů. K přijetí rozhodnutí nový občanský zákoník vyžaduje souhlas většiny hlasů přítomných vlastníků jednotek. Stanovy společenství vlastníků jednotek nebo zákon mohou vyžadovat vyšší počet hlasů.
- Podle § 1214 občanského zákoníku v případě rozhodování mimo zasedání je třeba, aby s úpravou souhlasila a k žádosti se připojila většina všech vlastníků jednotek, přičemž stanovy mohou vyžadovat vyšší počet hlasů. Mění-li se však všem vlastníkům jednotek velikost podílů na společných částech nebo mění-li se poměr výše příspěvků na správu domu a pozemku jinak než v důsledku změny podílů na společných částech, vyžaduje se souhlas všech vlastníků jednotek.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ TĚTO SITUACE

Písemnou žádostí.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

Vyplněnou žádost vlastníka na příslušném formuláři Ministerstva kultury.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

- a) Doklad osvědčující vlastnické právo ke kulturní památce. Jde-li o nemovitost, rovněž výpis z katastru nemovitostí nebo jeho ověřenou kopii, dále kopii snímku katastrální mapy (popřípadě geometrického plánu), které nejsou starší než šest měsíců.
- b) Závazné stanovisko k obnově kulturní památky vydané podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči.
- c) Specifikace druhu, rozsahu, způsobu, termínu provedení a sjednané nebo odborně odhadnuté ceny obnovy kulturní památky, včetně specifikace prací, kterých se žádost o příspěvek týká.
- d) Záměr prezentace kulturní památky zpřístupněné veřejnosti pro kulturně vzdělávací účely, pokud se jedná o kulturní památku využívanou tímto způsobem, anebo k tomuto účelu uvažovanou.

- e) Jde-li o movitou kulturní památku, specifikace způsobu její ochrany před poškozením, zničením nebo odcizením.
- f) Fotodokumentace současného technického stavu kulturní památky nebo jejích částí podle druhu a rozsahu prací, kterých se žádost o příspěvek týká.
- g) Výčet příloh nad rámec výše uvedených příloh je uveden vždy na konkrétním formuláři žádosti v jednotlivých programech.

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Ministerstvo kultury, které v současné době naplňuje § 16 odst. 2 zákona o státní památkové péči následujícími specializovanými programy:

A. Program záchran architektonického dědictví

Z tohoto programu jsou poskytovány příspěvky na obnovu kulturních památek, které jsou **nejcennější součástí architektonického dědictví** (například hrady, zámky, kláštery, historické zahrady, kostely), konkrétně na práce směřující k záchraně kulturní památky nebo k záchraně těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky.

B. Havarijní program

Z tohoto programu poskytuje Ministerstvo kultury příspěvky na zajištění **nejnaléhavějších oprav nemovitých kulturních památek**, zejména na odstranění havarijního stavu střech a nosných konstrukcí staveb – kulturních památek.

C. Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

V tomto programu jsou poskytovány příspěvky na obnovu kulturních památek nacházejících se v nejcennějších částech historických **měst** prohlášených za **památkové rezervace nebo památkové zóny**. Finanční příspěvky mohou být z tohoto programu poskytovány pouze tehdy, pokud má příslušné město zpracovaný vlastní program regenerace a pokud se zároveň finančně podílí – společně s vlastníkem – na obnově kulturní památky.

D. Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny

Z tohoto programu se poskytují příspěvky na obnovu kulturních památek nacházejících se ve **vesnických památkových rezervacích a ve vesnických a krajinných památkových zónách** (zejména památek lidové architektury, například zemědělských usedlostí, chalup, kapliček a božích muk).

E. Program restaurování movitých kulturních památek

Z tohoto programu jsou poskytovány příspěvky na obnovu (restaurování) **movitých kulturních památek**, zejména významných děl výtvarných umění nebo uměleckořemeslných prací umístěných v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně vzdělávací nebo náboženské účely (například obrazy a sochy v kostelech).

F. Program podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Podporuje obnovu památkového fondu, kde to efektivně a účelně neumožňují jiné programy Ministerstva kultury. Finanční prostředky v Programu jsou určeny na zachování a obnovu nemovitých kulturních památek, které se nalézají mimo památkové rezervace a zóny, nejsou národními kulturními památkami, a nejsou ve vlastnictví České republiky.

Vedle výše uvedených programů Ministerstvo kultury poskytuje i příspěvky, které nejsou přímou podporou obnovy kulturních památek:

A. Program podpora pro památky UNESCO

Jeho hlavním cílem je dostát závazkům, které České republice vyplývají z přijetí Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví. V rámci zásad pro čerpání finančních prostředků z tohoto programu byly vytvořeny tři prioritní oblasti: tvorba management plánů, vědecko-výzkumné aktivity a prezentace, propagace a edukace statků světového dědictví. Účelem programu je podporovat všestranný rozvoj památek zapsaných na Seznam světového dědictví, které se nacházejí na území ČR.

B. Program podpory občanských sdružení v památkové péči

Umožňuje finančně podporovat veřejně prospěšné projekty předložené spolky, popř. dalšími subjekty, jejichž činnost napomáhá k ochraně nemovitého i movitého památkového fondu v ČR a k jejímu popularizaci péče o něj.

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KDO JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Vlastník, resp. všichni spoluvlastníci kulturní památky jsou účastníky řízení.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Písemný rozklad, který se podává u Ministerstva kultury. Rozhoduje o něm ministr kultury na základě návrhu rozkladové komise.

Informace o programech Ministerstva kultury, předepsané formuláře žádostí, požadavky na přílohy žádostí a termíny pro podání žádosti poskytne Ministerstvo kultury a jsou k dispozici též na internetových stránkách Ministerstva kultury – <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html> Při zpracovávání žádosti může vlastníkovu kulturní památky poskytnout bezplatnou odbornou pomoc také Národní památkový ústav, resp. jeho jednotlivá územní odborná pracoviště.

12. Daňové úlevy vlastníka kulturní památky

Stát poskytuje vlastníkům kulturních památek – vedle přímé finanční pomoci v podobě příspěvků ze státního rozpočtu, o nichž pojednává předchozí kapitola – také finanční pomoc nepřímou v podobě různých daňových úlev a zvýhodnění.

A. Osvobození od daně ze staveb

Tyto daňové úlevy mají vazbu na obnovu kulturních památek a také na zájem státu na zpřístupňování a prezentaci kulturních památek, vyjádřený již v § 1 zákona o státní památkové péči.

Podle § 9 odst. 1 písm. p) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů jsou od daně ze staveb a jednotek osvobozeny stavby (popř. bytové jednotky), které jsou kulturní památkou, a na kterých jsou prováděny stavební úpravy. Osvobozeny jsou na dobu 8 let po provedení stavební úpravy, přičemž tato lhůta počíná běžet rokem následujícím po vydání kolaudačního souhlasu k provedené stavební úpravě. Podle § 9 odst. 1 písm. d) bod 2 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, jsou od daně ze staveb a jednotek osvobozeny stavby kulturních památek, které jsou veřejně přístupné. Nejde

o jakékoli zpřístupnění, nýbrž o zpřístupnění na základě písemné smlouvy uzavřené mezi Ministerstvem kultury a vlastníkem kulturní památky. V této smlouvě musí být uveden časový a prostorový rozsah zpřístupnění a stanoven jeho režim, a to v souladu s památkovou hodnotou (jde například o hodnoty architektonické, technické či umělecké) a dalšími způsoby využití kulturní památky. Rozsah zpřístupnění se může týkat například určení, které místnosti stavby budou zpřístupněny, nebo ve kterých dnech roku bude kulturní památka zpřístupněna a podobně.

B. Osvobození od daně z pozemků

Tato daňová úleva souvisí se zpřístupněním stavby – kulturní památky na základě smlouvy uzavřené mezi vlastníkem a Ministerstvem kultury.

Podle § 4 odst. 1 písm. d) bod 2 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, jsou od daně z pozemků osvobozeny pozemky tvořící jeden funkční celek se zdanitelnou stavbou veřejně přístupnou kulturní památkou, která je ve vlastnictví České republiky, nebo je přístupná z důvodů výchovně vzdělávacích na základě písemné smlouvy uzavřené mezi Ministerstvem kultury a jejím vlastníkem.

C. Zvláštní režimy odpisování

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů stanoví některé zvláštnosti odpisování ve vztahu ke kulturním památkám.

Podle § 27 písm. e) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, jsou movité kulturní památky a jejich soubory hmotným majetkem, který je z odpisování vyloučen.

Podle § 29 odst. 3 a § 30 odst. 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, se roční odpis u technického zhodnocení provedeného na nemovité kulturní památce stanoví ve výši jedné patnáctiny vstupní ceny.

Bližší informace k vyjmenovaným daňovým zvýhodněním mohou poskytnout **finanční úřady**.

13. Zrušení prohlášení za kulturní památku

Ministerstvo kultury může také odebrat věci nebo stavbě ochranu, a to na základě § 8 zákona o státní památkové péči v rámci řízení o zrušení prohlášení za kulturní památku.

Řízení o zrušení prohlášení za kulturní památku může být zahájeno především na základě **žádosti**. Tuto žádost je oprávněn podat vlastník kulturní památky a také právnická osoba, která sice vlastníkem kulturní památky není, ale na zrušení jejího prohlášení za kulturní památku prokáže právní zájem. Ministerstvo kultury však také může zahájit řízení **z moci úřední**.

V řízení o prohlášení si Ministerstvo kultury opatřuje zejména **vyjádření** krajského úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností a Národního památkového ústavu (jde-li o archeologický nále, pak i vyjádření Akademie věd České republiky). **Vlastníkovi kulturní památky** dává Ministerstvo kultury možnost se v řízení vyjadřovat, navrhopvat důkazy a seznamovat se se shromážděnými podklady.

Prohlášení za kulturní památku může být zrušeno pouze **z mimořádně závažných důvodů**. V řízení Ministerstvo kultury zjišťuje, zda jsou tyto mimořádně závažné důvody v konkrétním případě splněny.

Mimořádně závažným důvodem, pro který může být prohlášení za kulturní památku zrušeno, je například situace, kdy není možné kulturní památku zachovat vůbec pro její rozsáhlé poškození přírodními živly (například při povodni) anebo je sice možné ji zachovat, ale pro její zachování musí být provedeny takové zásahy, které znamenají ztrátu její památkové hodnoty.

Havarijní stav kulturní památky způsobený tím, že její vlastník zanedbal své povinnosti o kulturní památku pečovat a udržovat ji v dobrém stavu, nelze považovat za „mimořádně závažný důvod“ pro zrušení jejího prohlášení.

Ministerstvo kultury může podmínit zrušení prohlášení tím, že budou předem splněny určité **podmínky**, například pořízení dokumentace nebo zaměření kulturní památky.

1. KDO JE OPRÁVNĚN VE VĚCI NEBO STAVBY JEDNAT

- a) Vlastník kulturní památky.
- b) Právnická osoba, která na zrušení prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku prokáže právní zájem.
- c) Ministerstvo kultury z moci úřední.

2. JAKÉ JSOU ZÁKLADNÍ PODMÍNKY

Existence mimořádně závažných důvodů pro zrušení prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku.

3. JAKÝM ZPŮSOBEM ZAHÁJIT ŘEŠENÍ TĚTO SITUACE

Písemnou žádostí.

4. ZÁKLADNÍ OBSAH A PŘÍLOHY PODÁNÍ

A. PODÁNÍ MUSÍ OBSAHOVAT

- a) Název kulturní památky, její rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek a její popis.
- b) Umístění kulturní památky (u nemovitých věcí [i staveb] určené podle katastru nemovitostí; u movitých věcí dostatečně konkrétní popis tak, aby bylo zřejmé, kde se věc nachází).
- c) Označení vlastníka nebo spoluvlastníků, případně uživatelů nemovitosti (u právnické osoby název, identifikační číslo nebo obdobný údaj a adresu sídla, popřípadě jinou adresu pro doručování; u fyzické osoby jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování).
- d) Odůvodnění žádosti o zrušení prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku.

B. PŘÍLOHY PODÁNÍ

- a) Fotografie dokládající aktuální stav kulturní památky.
- b) Pokud žádost nepodává vlastník, doklad prokazující právní zájem žádající právnické osoby na zrušení prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku,

5. NA JAKÝ ÚŘAD SE OBRÁTIT

Ministerstvo kultury.

6. JAKÉ JSOU SPRÁVNÍ A JINÉ POPLATKY

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny.

7. KTERÍ JSOU DALŠÍ ÚČASTNÍCI POSTUPU

Vlastník, resp. všichni spoluvlastníci věci nebo stavby jsou účastníky řízení a dále pokud bylo řízení zahájeno na žádost jiné osoby, než vlastníka věci nebo stavby tento subjekt.

8. JAKÉ JSOU OPRAVNÉ PROSTŘEDKY A JAK SE UPLATŇUJÍ

Písemný rozklad, který se podává u Ministerstva kultury; o rozkladu rozhoduje ministr kultury na základě návrhu rozkladové komise.

9. JAKÉ SANKCE MOHOU BÝT UPLATNĚNY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÝCH POVINNOSTÍ

Pokutu až do výše 2 000 000 Kč, jde-li o kulturní památku, a 4 000 000 Kč, jde-li o národní kulturní památku, je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě, která nepečuje o zachování památky, neudrzuje ji v dobrém stavu, užívá ji způsobem neodpovídajícím jejímu významu, památkové hodnotě nebo technickému stavu, nechrání ji před ohrožením, poškozením nebo znehodnocením nebo ji znehodnotí nebo zničí.

14. Obecné povinnosti těch, kdo nejsou vlastníky kulturních památek

Je vhodné poznamenat, že všechny fyzické a právnické osoby, a to i když nejsou vlastníky kulturních památek, mají podle § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči **povinnost** počínat si vždy tak, aby nezpůsobovaly nepříznivé změny stavu kulturních památek a neohrožovaly jejich zachování a vhodné společenské uplatnění. Tato povinnost je obecná - platí pro všechny.

Jestliže kterákoli fyzická nebo právnická osoba (bez ohledu na to, zda je či není vlastníkem kulturní památky) provádí nějakou **činnost**, která způsobuje nebo by i jen mohla způsobit nepříznivé změny stavu kulturní památky anebo která ohrožuje její zachování nebo vhodné společenské uplatnění (například autodopravce projíždí se svým nákladním automobilem kolem kapličky, kterou poškozují otřesy), může obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo – jde-li o národní kulturní památku – krajský úřad takovou činnost správním rozhodnutím podle § 11 odst. 2 zákona o státní památkové péči zakázat nebo určit podmínky pro další výkon takové činnosti.

15. Přehled územních odborných pracovišť Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav

generální ředitelství

Valdštejnské nám. 3

118 01 Praha 1

tel.: 257 010 111

e-podatelna: epodatelna@npu.cz, jednotná pro všechna pracoviště

e-mail: sekretariat@npu.cz

www.npu.cz

datová schránka: 2cy8h6t, jednotná pro všechna pracoviště

Tato adresa je zároveň sídlem Národního památkového ústavu. Národní památkový ústav má jedinou datovou schránku, kterou lze využít pro komunikaci se všemi pracovišti Národního památkového ústavu.

Územní odborná pracoviště:

Pro hlavní město Prahu:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Praze
Na Perštýně 12
110 00 Praha 1
tel.: 234 653 111
e-mail: sekretariat.praha@npu.cz

Pro kraj Středočeský:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště středních Čech
Sabinova 5
130 11 Praha 3
tel.: 274 008 111
e-mail: sekretariat.sc@npu.cz

Pro kraj Plzeňský:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Plzni
Prešovská 7
306 37 Plzeň
tel.: 377 360 911
GSM brána: 606 648 620
e-mail: sekretariat.plzen@npu.cz

Pro kraj Karlovarský:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Lokti
Kostelní 81
357 33 Locket
tel.: 352 684 796
e-mail: sekretariat.loket@npu.cz

Pro kraj Ústecký:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem
Podmokelská 1/15,
400 07 Ústí nad Labem-Krásné Březno
Doručovací adresa:
P.O.Box. č. 3,
400 07 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800
e-mail: sekretariat.usti@npu.cz

Pro kraj Liberecký:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Liberci
Jablonecká 642/23
460 01 Liberec 1
tel.: 485 222 411
e-mail: sekretariat.liberec@npu.cz

Pro kraj Jihočeský:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích
Senovážné náměstí 6
370 21 České Budějovice
tel.: 387 312 140
e-mail: sekretariat.cb@npu.cz

Pro kraj Pardubický:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Pardubicích
Příhrádek 5
531 16 Pardubice
tel.: 466 797 711
e-mail: sekretariat.pardubice@npu.cz

Pro kraj Královéhradecký

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Josefově
Okružní 418
551 02 Jaroměř-Josefov
tel.: 491 509 539
e-mail: sekretariat.josefov@npu.cz

Pro kraj Jihomoravský a

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Brně
nám. Svobody 8
601 54 Brno
ústř.: 542 536 111
e-mail: sekretariat.brno@npu.cz

Pro Kraj Vysočina

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Telči
Hradecká 6,
588 56 Telč
tel. 567 213 116
e-mail: sekretariat.telc@npu.cz

Pro kraj Zlínský:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Kroměříži
Riegrovo nám. 3228/22
767 01 Kroměříž
tel.: 776 198 363 (sekretariát)
e-mail: sekretariat.kromeriz@npu.cz uop.kromeriz@npu.cz

Pro kraj Olomoucký:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Olomouci
Horní nám. 25
779 00 Olomouc
tel.: 585 204 111, 775 888 957
e-mail: sekretariat.olomouc@npu.cz

Pro kraj Moravskoslezský:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Ostravě
Ul. Odboje 1941/1
702 00 Ostrava
tel.: 595 133 903
e-mail: sekretariat.ostrava@npu.cz

Územní památkové správy

Pro kraj Královéhradecký, Liberecký a Pardubický

Národní památkový ústav
územní památková správa na Sychrově
zámek Sychrov čp. 3
463 44 Sychrov
tel.: 482 360 001
e-mail: klabanova.eva@npu.cz

Pro kraj Jihočeský, Plzeňský a Kraj Vysočina

Národní památkový ústav
územní památková správa v Českých Budějovicích
náměstí Přemysla Otakara II. 34
370 21 České Budějovice
tel.: 386 356 921
e-mail: ups.budejovice.pr@npu.cz

Pro kraj Jihomoravský, Zlínský, Olomoucký a Moravskoslezský

Národní památkový ústav
územní památková správa v Kroměříži
Sněmovní nám. 1
767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 432
e-mail: ups.kromeriz.pr@npu.cz

Pro kraj Středočeský, Karlovarský a Ústecký

Národní památkový ústav
územní památková správa v Praze
Sabinova 373/5
130 00 Praha 3
tel.: 274 008 111

16. Archeologické ústavy AV ČR

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.
Letenská 4
118 01 Praha 1
tel.: 257 014 300
e-mail: arupraha@arup.cas.cz
www.arup.cas.cz
datová schránka: fxcng6z

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
tel: 515 911 111
e-mail: sekretariat@arub.cz
arub.avcr.cz
datová schránka: xnjf5zy

17. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury
Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1 – Malá Strana
ústř.: 257 085 111
e-mail: epodatelna@mkcr.cz
www.mkcr.cz
datová schránka: 8spaaur

18. Přehled krajských úřadů

Magistrát hlavního města Prahy
Mariánské náměstí 2
110 01 Praha 1
tel: 236 001 111
e-mail: posta@praha.eu
www.praha.eu
datová schránka: 48ia97h

Krajský úřad Jihočeského kraje
U Zimního stadionu 1952/2
370 76 České Budějovice
tel: 386 720 111
e-mail: posta@kraj-jihocesky.cz
www.kraj-jihocesky.cz
datová schránka: kdib3rr

Krajský úřad Jihomoravského kraje
Žerotínovo náměstí 449/3
601 82 Brno
tel: 541 651 111
e-mail: posta@kr-jihomoravsky.cz
www.kr-jihomoravsky.cz
datová schránka: x2pbqzq

Krajský úřad Karlovarského kraje
Závodní 353/88
360 06 Karlovy Vary
tel: 354 222 300
e-mail: epodatelna@kr-karlovarsky.cz
www.kr-karlovarsky.cz
datová schránka: siqbxt2

Krajský úřad Kraje Vysočina
Žižkova 57
587 33 Jihlava
tel: 564 602 111, 564 602 100
e-mail: posta@kr-vysocina.cz
www.kr-vysocina.cz
datová schránka: ksab3eu

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245
500 03 Hradec Králové
tel: 495 817 111
e-mail: posta@kr-kralovehradecky.cz
www.kr-kralovehradecky.cz
datová schránka: gcgbp3q

Krajský úřad Libereckého kraje
U Jezu 642/2a
461 80 Liberec 4
tel: 485 226 111
e-mail: info@kraj-lbc.cz
www.kraj-lbc.cz
datová schránka: c5kbvkw

Krajský úřad Moravskoslezského kraje
28. října 117
702 18 Ostrava
tel: 595 622 222
e-mail: posta@msk.cz
www.msk.cz
datová schránka: 8x6bxsd

Krajský úřad Olomouckého kraje
Jeremenkova 40a
779 11 Olomouc
tel: 585 508 111
e-mail: posta@olkraj.cz
www.olkraj.cz
datová schránka: qiabfmf

Krajský úřad Pardubického kraje
Komenského nám. 125
532 11 Pardubice
tel: 466 026 111
e-mail: posta@pardubickykraj.cz
www.pardubickykraj.cz
datová schránka: z28bwu9

Krajský úřad Plzeňského kraje
Škroupova 18
306 13 Plzeň
tel: 377 195 111
e-mail: posta@plzensky-kraj
www.plzensky-kraj.cz
datová schránka: zzjbr3p

Krajský úřad Středočeského kraje
Zborovská 11
150 21 Praha 5
tel: 257 280 111
e-mail: podatelna@kr-s.cz
www.kr-stredocesky.cz
datová schránka: keebyyf

Krajský úřad Ústeckého kraje
Velká Hradební 48
400 02 Ústí nad Labem
tel: 475 657 111
e-mail: epodatelna@kr-ustecky.cz
www.kr-ustecky.cz
datová schránka: t9zbsva

Krajský úřad Zlínského kraje
tř. Tomáše Bati 21
761 90 Zlín
tel: 577 043 111
e-mail: podatelna@kr-zlinsky.cz
www.kr-zlinsky.cz
datová schránka: scsbwku

19. Obce s rozšířenou působností²

Jihočeský kraj

Blatná, České Budějovice, Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko, Písek, Prachatice, Soběslav, Strakonice, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Vimperk, Vodňany.

Jihomoravský kraj

Blansko, Boskovice, Brno, Břeclav, Bučovice, Hodonín, Hustopeče, Ivančice, Kuřim, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Šlapanice, Tišnov, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo, Židlochovice.

Karlovarský kraj

Aš, Cheb, Karlovy Vary, Kraslice, Mariánské Lázně, Ostrov, Sokolov.

Královéhradecký kraj

Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Hradec Králové, Jaroměř, Jičín, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Vrchlabí.

Liberecký kraj

Česká Lípa, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Nový Bor, Semily, Tanvald, Turnov, Železný Brod.

Moravskoslezský kraj

Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rýmařov, Třinec, Vítkov.

² Stav ke dni 17. března 2022.

Olomoucký kraj

Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov, Zábřeh³.

Pardubický kraj

Česká Třebová, Hlinsko, Holice, Chrudim, Králíky, Lanškroun, Litomyšl, Moravská Třebová, Pardubice, Polička⁴, Přelouč, Svitavy⁵, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Žamberk

Plzeňský kraj

Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice, Tachov.

Středočeský kraj

Benešov, Beroun, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Čáslav, Černošice, Český Brod, Dobříš, Hořovice, Kladno, Kolín, Kralupy nad Vltavou, Kutná Hora, Lysá nad Labem, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Neratovice, Nymburk, Poděbrady, Příbram, Rakovník, Říčany, Sedlčany, Slaný, Vlašim, Votice.

Ústecký kraj

Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Žatec.

Kraj Vysočina

Bystřice nad Pernštejnem, Havlíčkův Brod, Humpolec, Chotěboř, Jihlava, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Nové Město na Moravě, Pacov, Pelhřimov, Světlá nad Sázavou, Telč, Třebíč, Velké Meziříčí, Žďár nad Sázavou.

Zlínský kraj

Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Luhačovice, Otrokovice, Rožnov pod Radhoštěm, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Vizovice, Vsetín, Zlín.

³ Pro správní obvod Zábřeh vykonává na základě veřejnoprávní smlouvy státní památkovou péči na dobu neurčitou obec Šumperk (viz <https://www.mvcr.cz/clanek/verejnopravni-smlouvy-159710.aspx>).

⁴Pro správní obvod Polička vykonávala na základě veřejnoprávní smlouvy státní památkovou péči konce roku 2018 obec Litomyšl (viz <https://www.mvcr.cz/clanek/verejnopravni-smlouvy-159710.aspx>), smlouva se obnovuje každé 3 roky.

⁵Pro správní obvod Svitavy vykonávala na základě veřejnoprávní smlouvy státní památkovou péči do konce roku 2018 obec Litomyšl (viz <https://www.mvcr.cz/clanek/verejnopravni-smlouvy-159710.aspx>), smlouva se obnovuje každé 3 roky.

20. Základní přehled právních předpisů a jiných normativních aktů na úseku státní památkové péče⁶

Zákony

1. Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění zákona č. 242/1992 Sb., zákona č. 361/1999 Sb. ve znění zákona č. 61/2001 Sb., zákona č. 122/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 146/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 18/2004 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 1/2005 Sb., zákona č. 3/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu ČR č. 240/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 203/2006 Sb., zákona č. 158/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 307/2008 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 124/2011 Sb., zákona č. 142/2012 Sb. a zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 127/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 225/2017 Sb., zákona č. 403/2020 Sb., zákona č. 261/2021 Sb. a zákona č. 284/2021 Sb.
2. Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, ve znění zákona č. 180/2003 Sb. a zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 358/2015 Sb., zákona č. 183/2017 Sb.
3. Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění zákona č. 122/2000 Sb. a zákona č. 80/2004 Sb., zákona č. 281/2009 Sb. a zákona č. 142/2012., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 261/2021 Sb.

Přímo závazné předpisy komunitárního práva

Nařízení Rady ES č. 3911/92/EHS, o vývozu kulturních statků

Přímo závazné předpisy mezinárodního práva

1. Evropská úmluva o krajíně (č. 13/2005 Sbírky mezinárodních smluv)
2. Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (č. 99/2000 Sbírky mezinárodních smluv)
3. Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy (č. 73/2000 Sbírky mezinárodních smluv)

Ostatní mezinárodní úmluvy

1. Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 159/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví

⁶ Stav ke dni 17. března 2022.

2. Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 15/1980 Sb., o Úmluvě o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků
3. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 94/1958 Sb., o Úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní

Nálezy Ústavního soudu ČR

1. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 4. 2005, publikovaný pod č. 240/2005 Sb., ve věci návrhu Nejvyššího správního soudu na zrušení ustanovení § 44 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v části vyjádřené výrazem "3,"
2. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 6. 1994 Sp. zn. I. ÚS 35/94 ve věci ústavní stížnosti Ministerstva kultury České republiky proti rozsudku Vrchního soudu v Praze Sp. zn. 6 A 175/93 o přezkoumání správního rozhodnutí, jímž byla nemovitost prohlášena za kulturní památku (č. 1/1994 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky)

Podzákoné právní předpisy

Vyhláška Ministerstva kultury č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění vyhlášky č. 139/1999 Sb. a vyhlášky č. 538/2002 Sb.

Vyhláška Ministerstva kultury č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy

Vyhláška Ministerstva kultury č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón

Podzákoné právní předpisy, vymezující národní kulturní památky

1. Nařízení vlády č. 25/2022 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
2. Nařízení vlády č. 430/2020 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v oblasti prohlašování některých kulturních památek za národní kulturní památky
3. Nařízení vlády č. 289/2019 Sb., o prohlášení některých kulturních památek symbolizujících úsilí a boj za svobodu a demokracii na území České republiky za národní kulturní památky
4. Nařízení vlády č. 33/2019 Sb., o prohlášení Usedlosti Bertramka v Praze za národní kulturní památku
5. Nařízení vlády č. 23/2018 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
6. Nařízení vlády č. 22/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 170/2008 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, nařízení vlády č. 106/2014 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní

- památky, a nařízení vlády č. 69/2017 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
7. Nařízení vlády č. 69/2017 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 8. Nařízení vlády č. 182/2015 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 9. Nařízení vlády č. 106/2014 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 10. Nařízení vlády č. 94/2014 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 337/2002 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky ve znění nařízení vlády č. 422/2005 Sb.
 11. Nařízení vlády č. 51/2010 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 12. Nařízení vlády č. 50/2010 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 13. Nařízení vlády č. 170/2008 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 14. Nařízení vlády č. 422/2005 Sb., o prohlášení Horského hotelu a televizního vysílače Ještěd u Liberce a některých movitých kulturních památek za národní kulturní památky a o změně některých dalších předpisů
 15. Nařízení vlády č. 337/2002 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 422/2005 Sb.
 16. Nařízení vlády č. 132/2001 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 17. Nařízení vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 51/2010 Sb.
 18. Nařízení vlády č. 171/1998 Sb., o vymezení některých národních kulturních památek a o změně a doplnění některých právních předpisů
 19. Nařízení vlády č. 182/1996 Sb., o podmínkách ochrany národní kulturní památky sídla Parlamentu České republiky⁷
 20. Nařízení vlády č. 262/1995 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 171/1998 Sb., nařízení vlády č. 336/2002 Sb. a nařízení vlády č. 422/2005 Sb.
 21. Nařízení vlády č. 404/1992 Sb., o změně prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 171/1998 Sb.
 22. Nařízení vlády č. 112/1991 Sb., o zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky
 23. Nařízení vlády č. 111/1991 Sb., o prohlášení Břevnovského kláštera za národní kulturní památku, ve znění nařízení vlády č. 171/1998 Sb.

⁷ Vydáno podle zmocnění v § 4 zákona č. 59/1996 Sb., o sídle Parlamentu České republiky.

24. Nařízení vlády č. 55/1989 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 112/1991 Sb., nařízení vlády č. 262/1995 Sb. a nařízení vlády č. 171/1998 Sb.
25. Usnesení vlády ze dne 24. 2. 1978 č. 70, o prohlášení některých nejvýznamnějších kulturních památek za národní kulturní památky⁸
26. Usnesení vlády ze dne 21. 7. 1971 č. 187, o prohlášení českého úseku bývalé koněspřežní železnice z Českých Budějovic do Lince za národní kulturní památku⁹
27. Usnesení vlády ze dne 9. 10. 1969 č. 207, k prohlášení archeologických nálezů pozůstatků velkomoravské architektury v okrese Uherské Hradiště za národní kulturní památku
28. Usnesení vlády ze dne 30. 3. 1962 č. 251, o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky¹⁰
29. Vládní nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu

Podzákoné právní předpisy, vymezující památkové rezervace

1. Nařízení vlády č. 430/2017 Sb., o prohlášení území vybraných částí měst Františkovy Lázně, Cheb, Karlovy Vary a Mariánské Lázně a obce Valy s lázeňskou kulturní krajinou za památkové rezervace a o změně nařízení vlády č. 443/1992 Sb., o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkové rezervace
2. Nařízení vlády č. 127/1995 Sb., o prohlášení území ucelených částí vybraných měst a obcí s dochovanými soubory lidové architektury za památkové rezervace
3. Nařízení vlády č. 443/1992 Sb., o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkové rezervace
4. Nařízení vlády č. 54/1989 Sb., o prohlášení území historických jader měst Kolína, Plzně, Brna, Lipníku nad Bečvou a Příboru za památkové rezervace
5. Nařízení vlády č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze
6. Výnos Ministerstva kultury ze dne 21. 12. 1987 č. j. 16417/87-VI/1, o prohlášení historických jader měst Kutné Hory, Českého Krumlova, Jindřichova Hradce, Slavonic, Tábora, Žatce, Hradce Králové, Jičína, Josefova, Litomyšle, Pardubic, Znojma, Nového Jičína, Olomouce, obce Kuks s přílehlým komplexem bývalého hospitálu a souborem plastik v Betlémě, souboru technických památek Stará huť v Josefovském údolí u Olomučan a archeologických lokalit Libodřický mohylník, Slavníkovská Libice, Třísov, Tašovice, Bílina, České Lhotice, Staré zámky u Líšně a Břeclav-Pohansko za památkové rezervace¹¹

⁸ Publikováno: Ústřední věstník ČSR, 4/1978.

⁹ Publikováno: Ústřední věstník ČSR, č. 15, 7/1971.

¹⁰ Registrováno v č. 36/1962 Sb.

¹¹ Oznámeno v částce sbírky zákonů č. 26, ročník 1987., publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 8-9/1989.

7. Výnos Ministerstva kultury ze dne 15. 9. 1983 č. j. 14442/83-VI/1, o prohlášení souboru vinných sklepů „Plže“ v obci Petrov za památkovou rezervaci¹²
8. Výnos Ministerstva kultury ze dne 13. 4. 1982 č. j. 7646/82-VI/1, o prohlášení historického jádra města Mikulova za památkovou rezervaci¹³
9. Výnos Ministerstva kultury ze dne 13. 4. 1982 č. j. 7645/82-VI/1, o prohlášení historického jádra města Horšovského Týna za památkovou rezervaci¹⁴
10. Výnos Ministerstva kultury ze dne 29. 3. 1982 č. j. 7292/82-VI/1, o prohlášení historického jádra města Jihlavy za památkovou rezervaci¹⁵
11. Výnos Ministerstva kultury ze dne 6. 10. 1981 č. j. 16429/81-VI/1, o prohlášení historického jádra města Chebu za památkovou rezervaci¹⁶
12. Výnos Ministerstva kultury ze dne 6. 10. 1981 č. j. 16428/81-VI/1, o prohlášení historického jádra města Prachatic za památkovou rezervaci¹⁷
13. Výnos Ministerstva kultury ze dne 29. 7. 1980 č. j. 13603/80-VI/1, o prohlášení historického jádra města Moravské Třebové za památkovou rezervaci¹⁸
14. Výnos Ministerstva kultury ze dne 28. 7. 1980 č. j. 13602/80-VI/1, o prohlášení města Ústěku za památkovou rezervaci¹⁹
15. Výnos Ministerstva kultury ze dne 19. 3. 1980 č. j. 7096/80, o prohlášení historického jádra města Českých Budějovic za památkovou rezervaci²⁰
16. Výnos Ministerstva kultury ze dne 29. 12. 1979 č. j. 24756/79-VI/1, o prohlášení historického jádra města Lokte za památkovou rezervaci²¹
17. Výnos Ministerstva kultury ze dne 27. 10. 1978 č. j. 22260/78, o prohlášení historického jádra města Litoměřice za památkovou rezervaci²²
18. Výnos Ministerstva kultury ze dne 8. 9. 1978 č. j. 15869/78-VI/1, o prohlášení historického jádra města Kroměříže za památkovou rezervaci²³

¹² Oznámeno v části sbírky zákonů č. 30, ročník 1983., publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 12/1983.

¹³ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 13, ročník 1982, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 5/1982.

¹⁴ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 13, ročník 1982, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 5/1982.

¹⁵ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 13, ročník 1982, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 5/1982.

¹⁶ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 34, ročník 1981, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 11/1981

¹⁷ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 34, ročník 1981, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 11/1981.

¹⁸ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 32, ročník 1980, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 9/1980.

¹⁹ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 32, ročník 1980, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 9/1980.

²⁰ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 18, ročník 1980, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 4/1980.

²¹ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 6, ročník 1980, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 2/1980.

²² Oznámeno v části sbírky zákonů č. 1, ročník 1979, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 1/1979.

²³ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 29, ročník 1978, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 10/1978.

19. Výnos Ministerstva kultury ze dne 10. 5. 1978 č. j. 15868/78-VI/1, o prohlášení historického jádra města Kadaně za památkovou rezervaci²⁴
20. Výnos Ministerstva kultury ze dne 12. 8. 1976 č. j. 14266/76-VI/1, o prohlášení historického jádra města Třeboně za památkovou rezervaci²⁵
21. Výnos Ministerstva kultury ze dne 31. 10. 1975 č. j. 17596/75-VI/1, o prohlášení historického jádra města Domažlic za památkovou rezervaci²⁶
22. Výnos ministra kultury ze dne 27. 4. 1970 č. j. 7419/70-II/2, o prohlášení historického jádra města Telče za památkovou rezervaci²⁷
23. Výnos ministra kultury ze dne 3. 12. 1969 č. j. 15106/69-II/2, o prohlášení historického jádra města Nového Města nad Metují za památkovou rezervaci²⁸
24. Výnos ministra kultury ze dne 10. 9. 1969 č. j. 11764/69-II/2, o prohlášení historického jádra města Pelhřimova za památkovou rezervaci²⁹
25. Výnos ministra kultury ze dne 29. 5. 1969 č. j. 8372/69-II/2, o prohlášení historického jádra města Štramberka za památkovou rezervaci³⁰
26. Úřední sdělení Ministerstva školství a kultury ČSR, o zřízení státní archeologické rezervace Levý Hradec z 10. 4. 1956, částka č. 35/1956 Úředního listu

Podzákoné právní předpisy, vymežující památkové zóny

1. Vyhláška Ministerstva kultury č. 413/2004 Sb., o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných obcích a jejich částech za památkové zóny a určení podmínek jejich ochrany
2. Vyhláška Ministerstva kultury č. 108/2003 Sb., o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu
3. Vyhláška Ministerstva kultury č. 157/2002 Sb., o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny
4. Vyhláška Ministerstva kultury č. 208/1996 Sb., o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny, ve znění vyhlášky Ministerstva kultury č. 158/2002 Sb.

²⁴ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 21, ročník 1978, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 7/1978.

²⁵ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 33, ročník 1976, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 1/1977.

²⁶ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 30, ročník 1975, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 12/1975.

²⁷ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 37, ročník 1970, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 7/1970.

²⁸ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 37, ročník 1970, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR 2/1970.

²⁹ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 39, ročník 1969, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 10/1969.

³⁰ Oznámeno v části sbírky zákonů č. 24, ročník 1969, publikováno: Věstník Ministerstva školství a Ministerstva kultury ČSR, 6/1969.

5. Vyhláška Ministerstva kultury č. 250/1995 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny
6. Vyhláška Ministerstva kultury č. 249/1995 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných obcí a jejich částí za památkové zóny
7. Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 28. 9. 1993 č. 10/1993 Sb. HMP, o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany
8. Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 16. 5. 1991 č. 15/1991 Sb. HMP, o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany
9. Vyhláška Ministerstva kultury č. 484/1992 Sb., o prohlášení lednicko-valtického areálu na jižní Moravě za památkovou zónu
10. Vyhláška Ministerstva kultury č. 476/1992 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny, ve znění vyhlášky Ministerstva kultury č. 251/1995 Sb.
11. Vyhláška Ministerstva kultury č. 475/1992 Sb., o prohlášení území bojiště bitvy u Slavkova za památkovou zónu
12. Vyhláška Jihomoravského krajského národního výboru v Brně ze dne 20. 11. 1990, o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny
13. Vyhláška Jihočeského krajského národního výboru v Českých Budějovicích ze dne 19. 11. 1990, o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje
14. Vyhláška Východočeského krajského národního výboru v Hradci Králové ze dne 17. 10. 1990, o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje
15. Vyhláška Středočeského krajského národního výboru v Praze ze dne 28. 9. 1990, o prohlášení památkových zón v obcích Středočeského kraje

Opatření obecné povahy, vymezující a měnící památkové zóny

Ministerstvo kultury od roku 2014 vyhlašuje památkové zóny opatřením obecné povahy. Seznam těchto opatření obecné povahy je uveden na webových stránkách Ministerstva kultury - <https://www.mkcr.cz/pamatkove-zony-265.html>.

Usnesení vlády

1. Usnesení vlády ze dne 16. 7. 1997 č. 426, o Programu restaurování movitých kulturních památek
2. Usnesení vlády ze dne 22. 2. 1995 č. 110, k Programu záchrany architektonického dědictví
3. Usnesení vlády ze dne 25. 3. 1992 č. 209, k Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Obsah

KULTURNÍ PAMÁTKY A PÉČE O NĚ	1
1. Slovo úvodem	1
2. Právní rámec ochrany kulturních památek.....	2
3. Prohlašování kulturních památek, národní kulturní památky	3
4. Kulturní památky podle předchozí právní úpravy	5
5. Právo vlastníka kulturní památky na bezplatnou odbornou pomoc.....	6
6. Poškození nebo ohrožení kulturní památky	6
7. Obnova kulturních památek	8
8. Přemísťování kulturních památek	14
9. Právo státu na přednostní koupi kulturních památek.....	17
10. Vývoz kulturních památek a předmětů kulturní hodnoty do zahraničí	18
11. Příspěvky vlastníkům kulturních památek.....	20
12. Daňové úlevy vlastníka kulturní památky	23
13. Zrušení prohlášení za kulturní památku	24
14. Obecné povinnosti těch, kdo nejsou vlastníky kulturních památek.....	26
15. Přehled územních odborných pracovišť Národního památkového ústavu	26
16. Archeologické ústavy AV ČR.....	30
17. Ministerstvo kultury	31
18. Přehled krajských úřadů	31
19. Obce s rozšířenou působností.....	34
20. Základní přehled právních předpisů a jiných normativních aktů na úseku státní památkové péče	36
Obsah.....	43